

Kommuneskoler er Noget, vi ikke hidtil have kendt. Saa vidt jeg veed, har den bestaaende Lovgivning kun to Benævnelser, Hovedskoler og Biskoler. Men naar vi nu komme ind paa to andre derfra meget forskellige Benævnelser, Forskoler og Kommuneskoler, og vi sige, at i det Mindste een fast Lærer skal ansættes ved hver Kommuneskole, bliver Spørgsmaalet, hvad der da forstås ved en Kommuneskole. Er det enhver Skole i Kommunen, eller hvor mange Kommuneskoler skal der være? Det kan føre til mangfoldige omtvivselige Spørgsmaal, dersom det bliver staaende i Paragrafen, som den lyder. Skulle vi have Ret til i nogen Henseende at lade undervise ved ikke fast ansatte Lærere, maa denne Bestemmelse ændres, saaledes, at det bliver tydeligt og klart, at det bliver en Ret, man kan gjøre gjældende, medens det ikke skal staa hen, som en Naadesag, der er afhængig af de høiere Autoriteter. Jeg vil derfor gjentagende minde om, at det vil blive en Nødvendighed at gjøre Forandringer i disse Henseender, da der gives Egne i Nylland, hvor der kan ligge en enkelt Gaard eller et enkelt Hus, hvor de vedkommende Beboere har over en Fjerdingvej til Nabogaarden. Det kan dog ikke med Rette fordras i disse Kommuner, at der skal oprettes en selvstændig, Kommuneskole for denne enkelte Mand. Derfor maa der efter min Mening sættes bestemte Regler ind i Loven for alle Tilfælde, hvor Børneantallet ikke er stort nok til at stilles ad og ikke er for stort til, at Børnene kunne undervises af en uexamineret Lærer. Det maa staa tydeligt i Loven, under hvilke Betingelser denne Tilladelse indrømmes dem, saaledes at der ikke bagetter, saasnart Loven er udfommen, skal blive en Strid, som skal afgjøres administrativt. Her det Sidste vil jeg advare imod, idet det ikke saa sjældent har vist sig, naar vi have faaet en ny Lov ud, at det ikke varer et Nar, inden vi skulle have administrative Fortolkninger om, hvorledes Loven skal forstås, og det synes jeg, at det vilde være godt at undgaa. Jeg skal ikke komme ind paa andre Punkter af Lovforslaget end dette, men skal dog endnu fremhæve, at hvad jeg helt savner i Loven, er, at det med Henblik til saadanne Smaaskoler, der kun søges af faa Børn, ikke er sagt, at der kan undervises af uexaminerede Lærere. Det er kun ved Forskolen, at det er tilladt at have uexaminerede Lærere, men jeg kan ikke se, at det udtales nogetsteds i Loven, at det Samme er tilladt i en saadan Skole, hvor alle Børn, baade store og smaa, maa søge hen med hinanden, og hvor der desuagtet kun er meget faa Børn.

Nær: Jeg skal ikke opholde det ærede Thing længe. Jeg indrømmer, at denne Sag allerede har været saa altsidig behandlet, at man godt kunde slutte den. Men dog vil jeg sige, at havde endnu flere taget Del i Diskussionen, havde det ikke undret mig; thi dette Lovforslag er et af

de vigtigste Arbejder, der kan forelægges en Repræsentation. Der er ogsaa saaledes Udtalelser fra de forskjellige Sider, af hvilke jeg indrømmer, at adskillige, selv fra mine politiske Modstanderes Side, have været af en saadan Velskaffenhed, at de have glædet mig, og dertil regner jeg først og fremmest det Foredrag, vi i Dag hørte af det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Berg), og ikke mindst hvad der angik det Punkt, som jeg regner for at være et af Hovedpunkterne, som staa os imellem, Spørgsmaalet om Stats- og Friskolen, hans Udvikling af Friskolens Natur og Væsen var efter min Opfattelse saa sund, god og rigtig, at det skulde undre mig, om Noget var i Stånd til at bestride dens Nødvendighed. Jeg behøver maaske ikke at bemærke, at jeg hører til Statsskolemændene, men ingenlunde i den Forstand, at jeg ikke skulde kunne unde Friskolerne Alt, hvad de kunne opnaa paa en rimelig Maade, vel at mærke naar de ikke derved komme til at undergrave Statsskolen. Naar man begynder at tale om Skolepengenes Deling, da begynder jeg at være en vis Frygt. Jeg begynder at blive bange, saasnart man forlanger offentlige Midler til Understøttelse af Friskolen, idet jeg ikke kan frigjøre mig for den Tanke, at man derved kommer til at undergrave Statsskolen, og bliver man ved i den Retning, vil man paa den Maade søge at umuliggjøre Statsskolen. Opnaaede man saa endda sin Hensigt, som den er udtalt fra forskellige Sider, at skaffe en sund og god Oplysning for Befolkningen, da skulde jeg ikke have Noget derimod. Men det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg) har efter min Opfattelse og vistnok efter Fleres paa en meget sund og naturlig Maade udvirket, at man ikke kan undvære — jeg veed ikke, om jeg maa bruge Ordet *Lvangs*skoler, thi det forekommer mig, at denne Diskussion har givet Vidnesbyrd om, at man ikke kan lide det Ord: *Lvang*, og man er saaledes paa at kalde det *Nigt*; tidligere talte man om *Lvang*, uden at Noget stødtes derved, men det bliver nu det Samme. Jeg deler den Ansættelse med det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg), at det paa ingen Maade kan gaa an, at man ophæver *Lvangs*skolen. Det fremgaar efter min Opfattelse, ikke af det ærede Medlems Udtalelser, om han var mere stemt for Friskole end for Statsskole, men han er ventelig stemt for Friskolen. Derom tvivler jeg ikke. At han imidlertid skulde staa saa afgjort paa Friskolens Standpunkt, som det ærede Medlem for Brossø Amts 6te Valgkreds (Hoffen), fremgaar i hvert Fald ikke af hans Udtalelser. De almindelige Betragtninger, som ere gjorte gjældende af det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Lund), tilstaar jeg — hans Udtalelser jete i al Almindelighed — tiltale mig meget. Jeg kan godt være enig med det ærede Medlem i saa Henseende. Jeg ventede en Stund paa at høre Midlerne til